

مقایسه ویژگیهای شخصیت در دانش آموزان دختر محبوب و منزوی دبیرستانی

نویسندگان: معصومه صداقت^{۱*}، هادی بهرامی^۲، علیرضا کیامنش^۳ و زهرا لک^۴.

۱. کارشناس ارشد روانشناسی شخصیت دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران
۲. استاد روانشناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات تهران
۳. استاد روانشناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات تهران
۴. کارشناس ارشد روانشناسی بالینی دانشگاه علامه طباطبائی

* Email: masoome.sedaghat@gmail.com

چکیده

انسان موجودی اجتماعی است و داشتن روابط اجتماعی از نیازهای اساسی اوست. هدف از این پژوهش مقایسه ویژگیهای شخصیت در دانش آموزان دختر محبوب و منزوی دبیرستانی است. روش تحقیق علی مقایسه ای است. جامعه آماری کلیه دانش آموزان دختر در مقطع دبیرستان در شهرستان بهارستان بوده است. و روش نمونه گیری به روش خوشه ای و تصادفی بوداز بین ۲۱ دبیرستان موجود در شهرستان ۸ دبیرستان به شکل تصادفی و خوشه ای انتخاب شدند. در کل ۱۲۳۲ نفر در پژوهش شرکت کردند. که از میان آنها به روش جامعه سنجی جمعاً ۳۶۸ نفر در گروههای محبوب و منزوی قرار گرفتند. برای سنجش ویژگیهای شخصیت از آزمون شخصیت آیزنک (۵۷) سوالی و برای انتخاب افراد محبوب و منزوی از پرسشنامه جامعه سنجی استفاده شد. به منظور تجزیه و تحلیل آماری از آزمون خی ثبات شخصیت در گروه محبوب بیشتر از گروه منزوی بود. میانگین ویژگیهای شخصیتی درونگرایی و روانرنجوری در گروه محبوب بیشتر از گروه منزوی بود. از یافته های تحقیق می توان نتیجه گرفت ویژگیهای شخصیتی افراد بر محبوبیت یا انزوا تاثیر گذار است.

کلیدواژه ها: ویژگیهای شخصیت، نوجوان محبوب، نوجوان منزوی، جامعه سنجی، دانش آموز دبیرستانی.

روان شناسی بالینی و شخصیت

دانشور
و نشر

• دریافت مقاله: ۹۰/۷/۲۱

• پذیرش مقاله: ۹۱/۳/۶

*Scientific-Research Journal
Of Shahed University
twentieth Year, No.9
Autumn & Winter
2013-2014*

Clinical Psy & Personality

دوفصلنامه علمی- پژوهشی
دانشگاه شاهد

سال بیستم - دوره جدید
شماره ۹

پاییز و زمستان ۱۳۹۲

مقدمه

داشتن روابط اجتماعی، یکی از نیازهای انسان امروز است. با توسعه زندگی ماشینی و صنعتی در جهان، برقراری تعاملات بشری بیش از پیش کمرنگ شده است. برقراری تعاملات اجتماعی از نخستین لحظات تولد در انسان آغاز می‌گردد. نوزاد بوه‌ها را استشمام می‌کند و صداها را می‌شنود و تصاویر را هرچند مبهم ادراک می‌کند و بدین روش با اطراف خود وارد تعامل می‌گردد این تعاملات اجتماعی هر روز بیشتر و بیشتر می‌شود تا اینکه به دوره نوجوانی می‌رسد دوره نوجوانی با تعاملات نوجوان با همسالان خود عجین است. عمده تعاملات نوجوان با همسالان خود در محیط مدرسه صورت می‌گیرد. نوجوان در این سنین دارای روحیه حساس و شکننده‌ای است. بطوریکه این حساسیت در نوجوانان دختر بارزتر است. [۱] به موازات بلوغ جنسی در این ایام بلوغ فکری و روانی نیز شکل می‌گیرد و نیازهایی در روح و روان نوجوان دبیرستانی بوجود می‌آید. تشکیل گروههای دوستان در مدرسه می‌تواند زمینه ساز رفع نیازهای روانی دانش آموزان خصوصاً دانش آموزان دختر باشد. [۲]. محیط درس و مدرسه محیطی است که در آن نوجوان دانش آموز می‌تواند دوستان زیادی داشته باشد و به تشریک مساعی با آنان بپردازد و به نوعی در میان آنها محبوب و دوست داشتنی باشد. یا اینکه به دلیل ضعف در برقراری روابط دوستانه از میان همسالان طرد شده به گوشه عزلت و انزوا کشیده شود. تحقیقات در بین علل محبوبیت و انزوا ی دانش آموزان به مقولات مختلفی اشاره می‌کنند یکی از آنها تحقیقات مربوط به دلبستگی است نتایج این تحقیقات نشان داده که کیفیت دلبستگی طفل به مادرش بر تمامی روابط شخصی وی و نیز با قابلیت بالای او در برقراری روابط میان فردی آینده تاثیر گذار است. بطوریکه نتایج این تحقیقات نشان داده گوشه گیرها عمدتاً در دوران کودکی جزو گروهی بودند که دلبستگی نا ایمن و اجتنابی داشته اند. [۳]. در نهایت نتیجه قطعی بررسیهای مربوط به دلبستگی آن بود که دلبستگی نا ایمن در دوران طفولیت، با خطر بالای مشکلات

رفتاری، اجتماعی و هیجانی دوران کودکی و نوجوانی رابطه دارد. [۴] از مهمترین علل در توانمندی برقراری ارتباطات موثر اجتماعی و یا ناتوانی و گوشه گیری می‌توان به ویژگیهای شخصیت اشاره کرد. [۵]. صفات شخصیت می‌تواند منحصر به فرد باشد و در برخی گروهها مشترک باشد اما الگوهای آنها در هر فرد متفاوت است. بنا بر این هر کسی با اینکه به طریقی شبیه دیگران است شخصیت منحصر به فردی دارد و این شخصیت را در تعاملات خود با دیگران به همراه دارد. [۶]. تاثیر شخصیت بر تعاملات اجتماعی نوجوانان دانش آموز واقعیتهای انکار ناشدنی است بطوریکه می‌تواند فرد را در میان همسالان مبدل به فردی محبوب و دلپذیر و یا مطرود و منزوی گرداند.

بهترین نقطه شروع برای هر گونه بررسی تاریخی شخصیت و رفتار اجتماعی تعریف ماندگار کورت لوین^۱ است. "هر رویداد روانی به حالت شخص و در همان حال به محیط بستگی دارد کرچه اهمیت نسبی این دو در موارد مختلف متفاوت است. به نقل از. [۷]. رشد شخصیت سالم خصوصاً در دوران نوجوانی به برقرار کردن روابط رضایت بخش با دیگران بستگی دارد. [۸]. افرادی که خیلی معاشرتی هستند، فعالیتهای گروهی و مضاعف با دیگران را ترجیح می‌دهند. در صورتیکه افراد منزوی فعالیتهای تکی را دوست دارند. آنها از دیگران اجتناب می‌کنند. در واقع آنها در دنیای درون خود زندگی می‌کنند. افراد محبوب افرادی معاشرتی هستند. ما برای اینکه نیازهای خود را ارضا کرده و تقویت مثبت بدست آوریم، باید با دیگران تعامل کنیم. پژوهشها نشان داده نوجوانان شخصی را رهبر محبوب خود می‌دانند که معاشرتی و برونگرا است. دارای ثبات عاطفی است و دارای سازگاری بالایی در شرایط مختلف می‌باشد. تحقیقات نشان داده‌اند که رهبران محبوب کمترین اختلالات نوروتیک را در رفتار دارند. [۹].

از میان صفات مختلف شخصیت درونگرایی و برونگرایی طیف وسیعی از توجهات را متمرکز خود کرده

¹. cowrt luwin

کند و نیازهای روانی خود را بدین طریق مرتفع کند. دانش آموزان دختر منزوی از این نظر آسیب فراوان خواهند خورد. در حالیکه در پسرها تعلقات خاطر دیگری مطرح است [۱۶]. اینکه چه خطراتی می تواند گریبانگیر افراد منزوی شود، محققین را بر آن داشته تا با کند و کسو بیشتری در مورد این مساله پردازند. تحقیقات [۱۷] موبد وجود عوارض روحی و روانی بسیاری در نوجوانان منزوی هستند که از آنجمله می توان به لاغری، کم حرفی، درونگرایی مفرط، کم خوابی، رنگ پریدگی، روان رنجوری، انزوا طلبی، دروغگویی، هرج و مرج طلبی اشاره کرد. مساله اساسی که ذهن را به سمت خود می برد آن است که چه عواملی می تواند موجب مطرودیت و یا محبوبیت نوجوانان در گروه همسالان گردد. آیا ویژگیهای شخصیتی نوجوانان می تواند بیانگر نحوه تعاملات آنان باشد؟ عبارتی دیگر آیا دانش آموزان مطرود و منزوی و یا حتی بر خلاف آنها دانش آموزان محبوب دارای ویژگیهای شخصیتی منحصر به فردی هستند که آنها را در گروه متمایز می کند؟ بررسی ویژگیهای شخصیت و رابطه آن با محبوبیت و مطرودیت از آن جهت مورد توجه است که رشد شخصیت سالم به برقرار کردن تعادل در روابط رضایت بخش با دیگران بستگی دارد. بدین طریق ایجاد تکیه گاه درونی امن بوسیله تعاملات فرد با اطرافیان باعث رضایت خاطر درونی او شده و سلامت روانی فرد را تضمین می کند. بدون تردید افراد دارای شخصیت سالم و با ثبات از سلامت روانی بالایی برخوردارند [۸]. در این بین برخی از محققین [۱۸]. برخی از مولفه های شخصیتی چون ثبات شخصیتی و ثبات عاطفی و هیجانی را در محبوبیت افراد موثر می دانند و برخی دیگر درونگرایی را از جمله علل محبوبیت می شمارند [۱۹]. اما برخی دیگر برونگرایی را از جمله علل محبوبیت دانش آموزان می شمارند [۹]. ملاحظه می شود که در بین محققان در تبیین عوامل دخیل در محبوبیت توافق مطلق وجود ندارد و گاهی تضادهایی نیز در آنها دیده می شود. اما در این بین تحقیقات موجود در رابطه با تاثیر ویژگیهای شخصیت بر محبوبیت و انزوا

است. روانشناسان شخصیت برای تعریف برونگرایی درباره سه جنبه آن بحث می کنند. جنبه اول: معاشرتی بودن یا لذت بردن از مجاورت با دیگران است. جنبه دوم: جسارت یا گرایش به تسلط اجتماعی است. و جنبه سوم: مربوط به ماجراجویی یا گرایش به جستجو کردن موقعیتهای هیجان انگیز و تحریک کننده و لذت بردن از آنهاست. برونگرایان از لحاظ هیجانی خوشحالتترند و بیش از درونگرایان به موقعیتهایی که بالقوه پاداش دهنده هستند گرایش دارند [۱۰]. تحقیقات نشان داده که دانش آموزان محبوب از الگوی شخصیتی خاصی برخوردارند. آنها برونگرا، معاشرتی، صمیمی و دلبذیر و یاریسان هستند. [۱۱]

در مباحث مربوط به بررسی ویژگیهای شخصیت روان رنجوری همواره مطرح بوده است. روان رنجوری، به صورت آمادگی برای تجربه کردن عاطفه منفی و احساس نارضایتی و ناخشنودی مزمن تعریف شده است. محققان از جمله علل انزوا را در احساس خود برتر بینی خشم و عصبیت و حالات روان رنجوری می دانند. [۱۲]. حالت مخالف روان رنجوری استواری هیجانی است. محققان در بیان نتایج تحقیقات خود بر روی افراد محبوب به ثبات شخصیت و توانایی کنترل خشم در آنها اشاره کرده اند. [۱۳، ۱۴]. هیجان پذیری در افراد روان رنجور بسیار متفاوت تر از افرادی است که دارای ثبات شخصیت می باشند. افراد روان رنجور از علایم تنبیه بیشتر و شدیدتر صدمه می بینند. این امر باعث می شود که مواقع اجتماعی را با ترس و اضطراب پیش بینی کنند، احساس ناراحتی کرده و از موقعیتهای اجتناب کنند که این خود زمینه ساز انزوی آنان می گردد [۱۲]. رشد شخصیت سالم خصوصا در دوران نوجوانی به برقرار کردن روابط رضایت بخش با دیگران بستگی دارد [۸]. نیاز روانی دختران در مقایسه با پسران به محبوب واقع شدن بسیار بیشتر است. این نیاز حتی در مقایسه دو گروه پسران محبوب و دختران محبوب نیز در دختران محبوب بیشتر دیده شد. [۱۵]. برای دخترها صمیمیت مهمتر از پسرهاست. نوجوان دختر نیازمند کسی است که محرم راز او باشد و با او درد دل

صورت عدم تمایل به انتخاب دانش آموزان همکلاسی در هر سوال می توانستند کسی را انتخاب نکنند.

سوالات پرسیده شده به قرار زیر بود.

- ۱- دوست دارید در کلاس پهلوی چه کسی بنشینید .
- ۲- دوست دارید با چه کسی در حیاط والیبال بازی کنید.
- ۳- دوست دارید در یک روز تعطیل با چه کسی به سینما بروید [۲۰].

ملاک انتخاب افراد محبوب آن بود که بیشترین رأی را در گروه همکلاسی ها آورده باشند چنانچه هیچ یک از افراد کلاس آنها انتخاب نکرده باشند به عنوان گروه منزوی انتخاب می شدند. به منظور مقایسه درست ۱۸۴ نفر از گروه محبوب و ۱۸۴ نفر از گروه منزوی انتخاب شد. سپس پرسشنامه آزمون شخصیتی آیزنک به هر دو گروه داده شد. نتایج حاصل از پرسشنامه مورد بررسی آماری قرار گرفت.

ابزار پژوهش

۱) آزمون جامعه سنجی

آزمون گروه سنجی وقتی در معنی خاص خود به کار گرفته شود موارد زیر را شامل می شود: الف - پرسش از هر یک از اعضای گروه که افراد آن یکدیگر را شخصا می شناسند. ب- انتخاب کردن سایر افراد گروه به اسم ، به عنوان همکار در یک فعالیت گروهی. ج- برای همکاری در یک فعالیت آینده و خاص گروه [۲۱] اعتبار و روایی آزمون جامعه سنجی توسط محققان سنجیده شد.

[۲۲] و [۲۳] همچنین در یکی از مطالعات نشان داده شد که ۰,۶۶ از انتخابهای افراد که در نخستین آزمون به عمل آمده بود سه هفته بعد نیز در آزمون دوم تکرار شد و میان نتایج آن همبستگی ۰,۶۹ ظاهر شد. در مورد کودکان ابتدایی ضریب با یک هفته فاصله به ۰,۷۹ و در فاصله ۸ هفته به ۰,۶۳ رسید و پس از ۸ ماه این ضریب در دختران مدرسه خانه داری به ۰,۶۵ رسید. ملاحظه می شود که همبستگیها با وجود فاصله زیاد زمانی همچنان مثبت بود.

[۲۴] روایی روشهای جامعه سنجی در پژوهش در گروه همسالان کودک، [۲۵] و در انتخاب رهبر [۲۶] نشان داده

بسیار اندک است بطوریکه در بررسی های محقق تحقیقات زیادی که به بررسی رابطه ویژگیهای شخصیت و محبوبیت و انزوا پرداخته باشد یافت نشد و در تحقیقات انجام شده در خارج از کشور به شکل مستقیم به بررسی آنها پرداخته نشده است. تفاوت نتایج بدست آمده و کمبود آنها توسط محققین مختلف می تواند بیانگر ضرورت و اهمیت پرداختن به این پژوهش باشد. بی تردید توجه دانشمندان علم روانشناسی بر ویژگیهای شخصیت و تاثیر آن بر تعاملات اجتماعی براهمیت توجه بر این مهم بیش از پیش می افزاید. چراکه تاثیرات شخصیت بر مرادوات اجتماعی افراد ممکن است آنها را به افرادی محبوب و دلخواه دیگران تبدیل کند و یا اینکه به علت داشتن برخی از صفات شخصیتی آنها را از اجتماعات دوستان و همسالان دور کرده به افرادی منزوی مبدل گرداند.

روش

این پژوهش به روش علی مقایسه ای انجام شده است.

آزمودنیها

جامعه آماری پژوهش کلیه دانش آموزان دختر دبیرستانی، شهرستان بهارستان در رشته های ریاضی، تجربی و انسانی بوده است.

در حدود ۲۱۳ نفر در پژوهش شرکت کردند. که از میان آنها جمعا ۳۶۸ نفر در گروههای محبوب و منزوی به منظور مقایسه قرار داده شد. روش نمونه گیری به گونه نمونه گیری خوشه ای انجام شد. آزمون آماری استفاده شده در این تحقیق t گروههای مستقل بود. روش انجام تحقیق به این صورت بود که با مراجعه به اداره آموزش و پرورش شهرستان بهارستان از میان ۲۱ دبیرستان دخترانه دو بخش موجود در منطقه به نامهای بوستان و گلستان، تعداد ۸ دبیرستان به گونه تصادفی انتخاب شد. با مراجعه به مدارس فوق آزمون جامعه سنجی در ۱۸ کلاس میان دانش اجرا شد. از آنها خواسته شد به سه سوال پاسخ دهند و افراد مورد نظر را تنها از کلاس خود انتخاب کنند. تعداد افراد انتخاب شده به دست خودشان بود و در

شده است همچنین پایایی این آزمون در تحقیقات دیگر نیز تایید شد. [۲۷], [۲۸].

۲) آزمون شخصیتی آیزنک (EPI)

آیزنک یک پرسشنامه ۵۷ آیتمی با نمره ۱ برای بله و نمره ۰ برای نه معرفی کرده اند: [۲۹] سه بعد شخصیت آیزنک عبارتند از:

۱- برون گرایی (E) در برابر درون گرایی (I)؛^۱

۲- روان رنجوری (بی ثباتی، N) در برابر پایداری هیجانی؛^۲

روان پریش خوئی در برابر کنترل تکانه (کارکرد فرامن نیز خوانده شده است) (p)؛^۳

محقق در این پژوهش به بررسی برونگرایی درونگرایی و روان رنجوری و ثبات شخصیت می پردازد.

معلوم شده است صفات و ابعادی که آیزنک، معرفی کرده است به رغم تفاوت محیطی و تاثیرات اجتماعی که هر یک از ما با آنها مواجه میشویم در سراسر عمر ثابت می مانند. موقعیت های ما ممکن است تغییر کنند، اما این ابعاد بدون تغییر می مانند. برای مثال کودک درونگرا در بزرگسالی همچنان درونگرا می ماند. [۳۰].

برونگرایی^۴: احساسی اجتماعی - بی خیال - اهل مهمانی، تکانشی، پرخاشگر، خوشبین برونگرایان بسوی دنیای بیرون گرایش دارند مصاحبت با دیگران را ترجیح می دهند تمایل دارند به اینکه بسیار مردم آمیز، تکانشی، جسور، سلطه گرو خطر جو باشند درونگرایی^۵: ساکت، مردم گریز، اهل فکر، مشغولیت به کار و فکر، اهل ریسک نیست، معیارهای اخلاقی را رعایت می کند. درونگرایان، کاملاً نقطه مقابل برونگرایان هستند. درونگرایان بخاطر بالا بودن سطح انگیزتگی مغزی شان از برانگیختگی اجتناب می ورزند. در نتیجه درونگرایان شدیدتر از برونگرایان به تحریک حسی واکنش نشان

می دهند. روان روان رنجور خوئی^۶: مضطرب، نگران آینده احساساتی با واکنشهای تند هیجانی، زودجوش می آورند زود پی به اشتباهشان می برند، مستعد به اختلال روانتی هستند. آنها ممکن است عزت نفس کم داشته و مستعد احساسهای گناه باشند. آیزنک پیشنهاد می کند که روان رنجور خوئی عمدتاً ارثی است بجای یادگیری یا تجربه، حاصل ژنهاست. روان رنجور خوئی در ویژگیهای زیستی و رفتاری آشکار می شود که با ویژگیهای افرادی که در پایداری هیجانی انتهای این بعد قرار دارند فرق می کند. افرادی که روان رنجوری زیاد دارند در آن قسمت های مغز که شاخه سمپاتیک دستگاه عصبی خودمختار را کنترل می کنند، فعالیت بیشتری را نشان می دهند. این تفاوتها در واکنش پذیری زیستی در بعد روان رنجور خوئی فطری هستند. [۳۱] یعنی مردم بصورت ژنتیکی به روان رنجور خوئی و یا به پایداری هیجانی متمایل هستند.

اعتبار و پایایی آزمون شخصیت آیزنک توسط جهت برآورد پایایی مقیاس های چهار گانه پرسشنامه شامل دروغ سنجی، روان پریش گرایی، روان رنجور خوئی، برونگرایی انجام شده و با استفاده از روش باز آزمایی (با فاصله یک ماه) به ترتیب ضرایب ۰,۷۰, ۰,۵۹, ۰,۷۰ و ۰,۵۵ را گزارش داده است [۳۲] نتایج اجرای این سیاهه شخصیت بر یک نمونه ۱۴۳ نفری آلفای کرونباخ را در همسانی درون ۰,۷۹ گزارش کرده است [۳۳].

شیوه تحلیل داده ها

با توجه به متغیرهای مورد مطالعه و داده های حاصل از اندازه گیری آنها و به منظور توصیف داده ها از روش های مناسب آمار توصیفی نظیر فراوانی، درصد، شاخص های گرایش مرکزی، پراکندگی و توزیع استفاده شده است همچنین برای تجزیه و تحلیل آماری آزمون خی دو به کار گرفته شده است.

1. Extraversion versus introversion (E)
2. Neuroticism versus emotional stability (N)
3. Psychoticism versus impulse control (p)
4. Extervert
5. Intervert

6. Nearotism

جدول ۱: جدول توافقی برونگرایی و درونگرایی شخصیت در دو گروه محبوب و منزوی

کل	برونگرا	درونگرا	شخصیت	
			محبوب	منزوی
174	151	23	فراوانی	
100/0	86/8	2/13	درصد	
179	114	65	فراوانی	
100/0	63/7	36/3	درصد	
353	265	88	فراوانی	کل
100/0	75/1	24/9	درصد	

نتایج

محبوب بسیار بالاتر از گروه منزوی به نظر می‌رسد. جدول ۲ آزمون معنی‌داری تفاوت بین دو گروه محبوب و منزوی را از نظر درونگرایی و برونگرایی می‌سنجد.

جدول ۳ توزیع فراوانی درصد نتایج آزمون شخصیت آیزینگ را در بعد روانرنجوری و ثبات شخصیت در دو گروه محبوب و منزوی نشان می‌دهند.

جدول ۲: آزمون خی دو برای مقایسه دو گروه از نظر

درونگرایی و برونگرایی ابعاد شخصیت

سطح معنی داری	درجه آزادی	خی دو
0/001	1	23.9

محاسبات انجام شده در دو بخش آمار توصیفی و تجزیه و تحلیل آمار استنباطی ارائه شده است.

جدول ۱ توزیع فراوانی درصد نتایج آزمون شخصیت آیزنگ را برای ابعاد درونگرایی و برونگرایی در دو گروه محبوب و منزوی نشان می‌دهند. یافته‌های جدول فوق نشان می‌دهند که در گروه محبوب تعداد افراد برونگرا (۱۵۱ نفر معادل ۸۶٫۸ درصد) بسیار بیشتر از افراد درونگرا (۲۳ نفر معادل ۱۳٫۲ درصد) است. همچنین در گروه منزوی، تعداد افراد درونگرا (۱۱۴ نفر معادل ۶۳٫۷ درصد) بیشتر از افراد برونگرا (۶۵ نفر معادل ۳۶٫۳ درصد) است. با این حال درصد افراد برونگرا در گروه

جدول ۳: جدول توافقی ابعاد ثبات شخصیت و روانرنجوری در دو گروه محبوب و منزوی

کل	روانرنجوری	ثبات شخصیت	شخصیت	
			محبوب	منزوی
179	84	95	فراوانی	
100.0	46.9	53.1	درصد	
178	122	56	فراوانی	
100.0	68.5	31.5	درصد	
357	206	151	فراوانی	کل
100.0	57.7	42.3	درصد	

ثبات شخصیت تفاوت معنی داری وجود دارد. نتایج فراوانی های جدول ۳ نشان می دهد که روان‌نرجوری در گروه منزوی بیشتر و ثبات شخصیت کمتر است. بالعکس ثبات شخصیت در گروه محبوب بیشتر از گروه منزوی است. بنا براین می توان نتیجه گرفت گروه محبوب دارای ثبات شخصیت بیشتری نسبت به گروه محبوب هستند و گروه منزوی نسبت به گروه محبوب روان‌نرجور تر می باشند.

بحث و نتیجه گیری

نتایج فراوانی های جدول 5 نشان می دهد که برونگرایی در گروه محبوب بیشتر از گروه منزوی است. با توجه به تجزیه و تحلیل آماری می توان نتیجه گرفت که دانش آموزان محبوب در گروه مورد پژوهش ما برونگرتر از دانش آموزان منزوی هستند. و گروه منزوی درونگرتر از گروه محبوب می باشند. این یافته ها همسو با یافته های محققین [۹]، [۱۱]، [۲۰] می باشد. بطوریکه همگی آنها در بیان علت محبوبیت به صفت شخصیتی برونگرایی اشاره داشته اند. بدیهی است افراد برونگر و معاشرتی در بیان احساسات درونی و مکنونات قلبی خود و به تبع آن میزان محبت و صمیمیت خود توانمندتر از دانش آموزان منزوی هستند. که این خود باعث محبوبیت آنها می شود. بازخورد تعاملات گرم و صمیمانه افراد با دیگران به شکل تقویت مثبت از سوی آنان نمایان می گردد. این تقویت مثبت به شکل پذیرش اجتماعی فرد نمود می یابد بنابراین می توان نتیجه گرفت که افراد برونگر به دلیل خصوصیت معاشرتی، گرم و صمیمی بودن، بیشتر از درونگرایان مورد توجه اطرافیان قرار می گیرند. نتایج حاصل از این تحقیق نیز این رابطه را تایید کرد. اما در تبیین ویژگی درونگرایی در افراد منزوی، یافته های حاصل از این تحقیق نشانگر آن بود که افراد منزوی درونگر بوده و بیشتر در دنیای درونی خود سیر می کنند که این یافته ها همسو با یافته های محققین [۳۴] است. آنها صفات درونگرایی و در خود بودن را علت توانمندی کم آنها در برقراری روابط صمیمانه و گرم با اطرافیان می دانند

یافته های جدول و نمودار فوق نشان می دهند که در گروه محبوب تعداد افراد با ثبات شخصیت (۹۵ نفر معادل ۵۳،۱ درصد) و بیش از افراد روان‌نرجور (۸۴ نفر معادل ۴۶،۹ درصد) است. از طرف دیگر در گروه منزوی، تعداد افراد روان‌نرجور (۱۲۲ نفر معادل ۶۸،۵ درصد) بیش از افراد با ثبات شخصیت (۵۶ نفر معادل ۳۱،۵ درصد) است. بنابراین به نظر می رسد بین دو گروه در بعد (ثبات و روان‌نرجوری شخصیت) تفاوت وجود دارد. آزمون زیر معنی داری تفاوت بین دو گروه را می سنجد.

جدول ۴: آزمون خی دو برای مقایسه دو گروه از نظر ابعاد شخصیت (ثبات شخصیت و روان‌نرجوری)

خی دو	درجه آزادی	سطح معنی داری
16.2	1	0/001

جدول ۴ آزمون معنی داری تفاوت بین دو گروه محبوب و منزوی را از نظر ثبات شخصیت و روان‌نرجوری می سنجد.

در جدول ۲ با توجه به خی دو محاسبه شده (۲۳،۹) که از خی دو بحرانی جدول (۶/۶۳) در سطح آلفای ۰/۰۱، و درجه آزادی ۱ و هم چنین سطح معنی داری $p=0/001$ ($x^2=23.9 > 6/63$)، کوچکتر است، فرض صفر رد می شود. بنابراین می توان نتیجه گرفت که، بین دو گروه محبوب و منزوی از نظر ابعاد درونگرایی و برونگرایی تفاوت معنی داری وجود دارد. نتایج فراوانی های جدول ۱ نشان می دهد که برونگرایی در گروه محبوب بیشتر از گروه منزوی است. بنا بر این می توان نتیجه گرفت که گروه محبوب برونگرتر از گروه منزوی هستند. و گروه منزوی درونگرتر از گروه محبوب می باشند.

در جدول ۴ با توجه به خی دو محاسبه شده (۱۶،۲) که از خی دو بحرانی جدول (۶/۶۳) در سطح آلفای ۰/۰۱، و درجه آزادی ۱ ($x^2=16.2 > 6/63$)، کوچکتر است، فرض صفر رد می شود. بنابراین می توان نتیجه گرفت که، بین دو گروه محبوب و منزوی در بعد روان‌نرجوری و

- ازانزوا جلو گیری کنند. پیشنهاد می گردد.
- ۱- به دانش آموزان منزوی مسئولیت داده تا حس اعتماد به نفس و خود کار آمدی را در آنها تقویت کنند.
 - ۲- مهارت‌های اجتماعی دانش آموزان منزوی و گوشه گیر را تقویت کنند.
 - ۳- رفتارهای اجتماعی مطلوب دانش آموزان را تقویت نمایند و آنها را در این مسیر تشویق کنند.
 - ۴- این پژوهش بر روی جمعیت دختران دانش آموز انجام شد پیشنهاد می شود این تحقیق بر روی پسران دانش آموز نیز انجام شود. و نتایج آن مورد مقایسه با این پژوهش قرار گیرد.
 - ۵- مسئله محبوب و منزوی بودن ممکن است، علاوه بر تاثیر متغیر های شخصیتی تحت تاثیر سایر متغیرهای اجتماعی و روانشناختی نیز باشند پیشنهاد می شود تحقیقات متعدد در همه ابعاد آن بوسیله پژوهشگران آینده انجام شود.

منابع

1. Troisi, A. (2001). gender differences in vulnerability to social stress. a Darwinian perspective. *physiol behav* vol:82. pp:443-449.
2. Bakker .m.ormal.j.verhulst.f. oldhinkel.a.and oldhinkel.(2010).peer stressors and gender differences in Adolescent mental health the trulls stady. *Journal of Adolescent health* .vol:46.pp:444-450.
3. Lyons.r&Ross.k. (1997). Negotiating principles of entitlement in sibling property disputes. *Developmental psychology* vol:32, pp:90-101.
۴. کاپلان، پاول اس. (۲۰۰۲). روانشناسی رشد، سفر پر ماجرای کودک. ترجمه مهرداد فیروز بخت (۱۳۸۴). چاپ چهاردهم. انتشارات خدمات فرهنگی رسا.
5. Burne.D.Griffitt.W.Stefaniak.D. (2007). relationship between personality similarity and attraction is entirely consistent with the findings of attitude similarity studies.*journal of psyc Info database record* .pp:325-345

چرا که افراد درونگرا در دنیای ذهنی و درونی خود زندگی می کنند و در ابراز احساسات درونی خود به گونه گرم و صمیمانه از توانمندی کمتری برخوردارند. در نتیجه در جلب رضایت و توافق اطرافیان موفقیت کمتری دارند. برونگرایان بیش از درونگرایان، به موقعیتهای پاداش دهنده گرایش دارند [۱۰].

نتایج فراوانی های جدول ۶ نشان می دهد که روان رنجوری در گروه منزوی بیشتر و ثبات شخصیت کمتر است. بالعکس ثبات شخصیت در گروه محبوب بیشتر از گروه منزوی است. بنا براین می توان نتیجه گرفت گروه محبوب دارای ثبات شخصیت بیشتری نسبت به گروه محبوب هستند و گروه منزوی نسبت به گروه محبوب روان رنجور تر می باشند. این یافته ها همسو با پژوهشهای [۹]، [۱۲]، [۱۳]، [۱۹] و [۱۴] است. نتایج تحقیقات [۱۲] نشان داده افراد روان رنجور مواقع اجتماعی را با ترس و اضطراب پیش بینی می کنند. به همین دلیل از رویارویی با تعاملات اجتماعی اجتناب می کنند تا بر ترس و اضطراب خود، غلبه کنند. کاستن از تعاملات اجتماعی نیز به نوبه خود موجبات انزوا در میان گروه همسالان را بوجود می آورد. در مقابل افرادی که دارای ثبات شخصیت هستند در کنترل خشم و تکانه های عصبی توانمندند. و قلیان هیجانات خشم و اندوه در آنها کم است. در توجیه مطلب می توان گفت برقراری روابط صمیمانه و محبت آمیز نیازمند بردباری در برابر مشکلات و سوء تفاهم هاست. و چنانچه فرد در این امر تسلط کافی نداشته باشد، براحتمی دچار حملات بی امان حالات عصبی و نوروتیک و هیجاناتی چون خشم و پرخاشگری خواهد شد. که همگی آنها آفات روابط صمیمانه و دوستانه است و بالطبع از محبوبیت فرد خواهد کاست و فرد را تبدیل به فردی منزوی خواهد کرد.

پیشنهادات کاربردی

بی تردید اولیا مدارس، مدیران و مشاوران با کمک اولیا دانش آموزان می بایست راهها و تمهیدات مقابله ای را بیندیشند تا از عوارض ناگوار روانی و اجتماعی ناشی

15. Douglas, E. Ewan, W. power, A. Hersey, j. renaud, j. (2006). Need for approval and population sex differences in elementary school students. *journal of counseling and clinical psychology*.pp;123-132.
۱۶. نوید وراتوس، (۲۰۰۷). بهداشت روانی. ترجمه یحیی سید محمدی. (۱۳۸۸) چاپ اول. تهران. انتشارات ارسباران. چاپ اول.
۱۷. بیگلو، پیروز (۱۳۸۱). روانشناسی نوجوانی. چاپ دوم. تهران. نشر سرآمد کاوش.
18. Ciarrochi, v. (2001). Emotional intelligence moderates the relationship between stress and mental health. *Journal of personality and individual differences*.pp;124-134.
19. Furman, L. (2006). How to be popular. *journal of personality types and youth style*.pp;85-98.
۲۰. گنجی، حمزه (۱۳۸۶). روانشناسی تجربی. تهران. چاپ یازدهم. انتشارات پیام نور.
۲۱. گلشنی، فومنی (۱۳۸۳). روانشناسی پویایی گروه. تهران. انتشارات پیام نور.
22. Key, oliver, dock, huffman, sirnam, anable, carlos, zinet. (1982). sociometry validity in student. *journal of social psychology*. vol:12. pp:112-135.
23. Dodge, karrine, coie, Jennifer, pettit, gallen, & price, joolyan. (1990). peer status and aggression; survey of sociometry validity and reliability in boys group. *developmental and contextual analysis. child development*. vol: 61. 1289-1309.
24. Northway, malcom. (1967) A primer of sociometry. toronto: university of toronto press.
25. Wentzel, Karlla, Caldwell, kimm. (2003) friend ships, peer acceptance and group membership: relations to academic achievement in middle school. *child Development*. 68. p p: 1198 – 1209.
۶. فیست، جس، فیست، گریگوری. جی. (۲۰۰۵). نظریه های شخصیت. ترجمه یحیی سید محمدی. (۱۳۸۷). چاپ سوم. تهران. نشر روان.
۷. والترجی، استفان. دین، آرچر. اسنایدن، مارک. ایکس، ویلیام. (۲۰۰۰) روانشناسی اجتماعی، روابط میان گروهی، انحراف اجتماعی، شخصیت و رفتار اجتماعی. ترجمه احمد رضوانی. (۱۳۸۰). چاپ اول. تهران. موسسه چاپ و نشر آستان قدس رضوی (شرکت به نشر).
۸. برگ، لورا. (۲۰۰۹). روانشناسی رشد (از نوجوانی تا پایان زندگی). جلد دوم. ترجمه یحیی سید محمدی. (۱۳۸۶). نشر ارسباران.
۹. شعاری نژاد، علی اکبر. (۱۳۸۳). روانشناسی رشد ۲. نوجوانی و بلوغ. تهران. چاپ شانزدهم. انتشارات پیام نور.
10. Elliot, A. trush, J. (2002). competence valuation as a strategic intrinsic motivation process. *journal of personality and social psychology bulletin*. vol;26. pp;780-794.
11. Farmer, TH. & Rodkin, PH & D. van. a. Richard, E (2005). Adolescents concept of popularity and unpopularity. *journal of educational psychology*. Vol:14. pp:132-145.
۱۲. ریو، مارشال. جان. (۲۰۰۶). انگیزش و هیجان. ترجمه یحیی سید محمدی. (۱۳۸۸). تهران. انتشارات ویرایش. چاپ چهاردهم. [۱۲]
13. Vandertagel, j. e. l. tuts, k. p. hoekstra and noor-thoom, e. o. (2009). seclusion the perspective of student. *International journal of law and psychiatry*. vol;32. issue;6. pp;408-415.
14. Lazar stankov. (2007). the structure Among measures of personality, social Attitudes, values, and social Norms. *journal of Individual difference*, vol: 28. p p: 540 – 584.

۳۱. عسکری، م (۱۳۸۲). هنجاریابی پرسشنامه نوجوانان آیزنک برای دانش‌آموزان دوره متوسطه همدان، پژوهش‌های روانشناختی، دوره ۷، شماره ۳ و ۴، ص ۶۵-۸۰.

32. Dowan, M. (2003). Look at the reliability of Hans Eysenck's EPI test. Retrieved from the world wide web. <http://www.members.lycos.co.uk/Dawnmac/eysencks-epi>.

33. Paisley, A. C. (2003). Eysenck personality inventory Epi. Retrieved from the world wide web. <http://www.socsci-paisley.ac.uk/ee/idlec4/sldo10.htm>.

34. Ladhari, R. Ponce, F. Bresolles, G. Zins, M. (2010). Culture and personal values; how they influence perceived service quality. *Journal of Business*, pp: 7-12.

26. Rock, Mally & Hay, Even. (1953). Investigation of the use of tests as a predictor of leadership and group effectiveness in a job evaluation situation. *Journal of Social Psychology*, vol: 38, pp: 109-119.

27. Wu, Xinyi, Hart, Cline, Draper, Townny, Olsen, Gacoob. (2001). Peer and teacher sociometrics for preschool children. *Cross-informant concordance, temporal stability, and validity*. *Merrill Palmer Quarterly*, 47(3), 416-444.

28. Jiang, Xlee, Cillessen, Anna. (2005). Stability and continuous measures of sociometric status: a meta-analysis. *Developmental Review*, vol: 25, 10, 1-25.

29. Eysenck, W & Eysenck, T. (1964). *Cognitive Psychology: A Student's Handbook*. Psychology Press, LTP.

30. Eysenck, H. J. & Eysenck, M. W. (1985). *Personality and Individual Differences: A Natural Science Approach*. New York: Plenum Press.

Archive of SID